

1900-luvun
angloamerikkalainen
yhteiskuntateoria

TOIMITTANEET
OLLI HERRANEN,
HANNELE HARJUNEN &
MIIKKA PYYKKÖNEN

Gaudeamus

Copyright © 2026 Tekijät & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Heikki Rönkkö

KL 30

ISBN 978-952-345-298-5

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2026

Sisällys

1	JOHDATUS 1900-LUVUN ANGLOAMERIKKALASEEN YHTEISKUNTATEORIAAN <i>Olli Herranen, Hannele Harjunen & Miikka Pyykkönen</i>	9
I ANGLOAMERIKKALAISEN YHTEISKUNTATIETEEN ALKULÄHTEILLÄ		
2	JOHN DEWEY – FILOSOFIA JA IHMISTEN ONGELMAT <i>Veli-Mikko Kauppi</i>	29
3	MODERNIN SOSIOLOGIAN SYNTY – CHICAGON KAUPUNKITUTKIMUS <i>Mervi Ilmonen</i>	41
II VARHAINEN JA UUSI INSTITUTIONALISMI		
4	THORSTEIN VEBLEN – KAPITALISMIN HAASTAJA <i>Sulevi Riukulehto</i>	61
5	EVOLUTIONAARINEN TALOUSTIEDE <i>Matti Ylönen</i>	76
6	ANGLOAMERIKKALAISET UUSINSTITUTIONALISMIT JA HISTORIALLINEN INSTITUTIONALISMI <i>Olli Herranen</i>	92
7	SOSIOLOGINEN INSTITUTIONALISMI JA MAAILMANYHTEISKUNNAN TEORIA <i>Pertti Alasuutari</i>	110
III RAKENNEFUNKTIONALISMI, SEN JÄLKELÄISET JA KRITIIKKI		
8	TALCOTT PARSONSIN YHTEISKUNNALLISTEN JÄRJESTELMIEN TEORIA <i>Olli Herranen</i>	125
9	ROBERT K. MERTON JA KESKITASON TEORIA <i>Tuukka Kaidesoja</i>	142
10	HAROLD GARFINKEL JA ETNOMETODOLOGIA <i>Sanna Raudaskoski</i>	160

- 11 PETER L. BERGER, THOMAS LUCKMANN JA *TODELLISUUDEN*
SOSIAALINEN RAKENTUMINEN 178
Lauri Heimo
- 12 SOSIOLOGIAN KAPINALLINEN C. W. MILLS 196
Juha Suoranta

IV MARXILAINEN KULTTUURINTUTKIMUS JA KAPITALISMIN KRITIIKKI

- 13 RAYMOND WILLIAMS – MODERNIEN KULTTUURI- JA
YHTEISKUNTAKÄSITYSTEN KRIITIKKO 215
Mikko Lehtonen
- 14 STUART HALL – UUSLIBERALISMIN, RASISMIN JA
KULTTUURIN TEOREETIKKO 229
Sauli Havu & Juha Koivisto
- 15 DAVID HARVEY JA KAPITALISMIN MAANTIEDE 246
Sami Moisio
- 16 ERIK OLIN WRIGHT – LUOKAN JA UTOPIAN PRAGMAATTINEN
TEOREETIKKO 261
Keijo Lakkala & Miikka Pyykkönen
- 17 TALOUDEN AVARUUS – J. K. GIBSON-GRAHAM JA
JÄLKIKAPITALISTINEN TIETO 279
Pieta Savinotko & Tuomo Alhojärvi

V MIKROTEORIA, VUOROVAIKUTUS JA VERKOSTOT

- 18 RATIONAALISEN VALINNAN TEORIA 299
Aki Lehtinen & Francesco Di Iorio
- 19 GOFFMANISTA SEMIOOTTISEEN SOSIOLOGIAAN 316
Risto Heiskala
- 20 MARK GRANOVETTER – HEIKKOJEN SITEIDEN VAHVUUS JA
TARTUNTOJEN TIEDE 335
Antti Gronow

VI FEMINISMI JA INTERSEKTIONAALISUUS

- 21 JUDITH BUTLER – QUEER-AJATTELIJA, JOKA MULLISTI
FEMINISTISEN TEORIAN 353
Leena-Maija Rossi & Sanna Karkulehto
- 22 IRIS MARION YOUNG – RAKENTEELLISEN SORRON KRIITIKKO
SEKÄ EROJEN JA OIKEUDENMUKAISUUDEN TUTKIJA 366
Minna Niemi & Hannele Harjunen
- 23 SORRON JA RAKASTAMISEN POLITIIKKAA – BELL HOOKS
PATRIARKAATIN, KAPITALISMIN JA VALKOISEN YLIVALLAN
KRIITIKKONA 380
Saara Jäntti & Tuija Saresma

24	PATRICIA HILL COLLINS – MUSTA FEMINISTINEN TIETO JA INTERSEKTIONAALISUUS GLOBAALINA JA KRIITISENÄ YHTEISKUNTATEORIANA	398
	<i>Leena-Maija Rossi, Sanna Karkulehto & Kaisa Ilmonen</i>	
25	BEVERLEY SKEGGS – FEMINISTISEN LUOKKATUTKIMUKSEN POLITIikka	411
	<i>Katariina Mäkinen</i>	
26	DONNA HARAWAY – LUONTOKULTTUURIEN UDELLEENKERTOJA	427
	<i>Kuura Irni</i>	
	VIITTEET JA KIRJALLISUUS	440
	HAKEMISTO	522
	KIRJOITTAJAT	525